

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců JUDr. Lenky Matyášové a Mgr. Ing. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalovanému: **statutární město Opava**, se sídlem Horní náměstí 69, Opava, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 5. 2021, č. j. 22 A 40/2021 – 5,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobce se u Krajského soudu v Ostravě domáhá ochrany proti nečinnosti žalovaného, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). Žalobce současně požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud žádost o osvobození od soudních poplatků i návrh na ustanovení zástupce usnesením ze dne 27. 5. 2021, č. j. 22 A 40/2021 – 5, zamítl, aniž by posuzoval osobní a majetkové poměry žalobce. Odkázal přitom na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), jímž byla zamítnuta kasační stížnost proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2021, č. j. 8 A 29/2021 – 5, kterým byly v jiném řízení téhož žalobce zamítnuty jeho žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce s odůvodněním, že vede značné

množství obdobných sporů, které se nikterak nedotýkají jeho životní sféry, nýbrž jsou projevem jeho zájmu o veřejné záležitosti. Nejvyšší správní soud ve shodě s Městským soudem v Praze konstatoval, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, je však na něm, aby v takovém případě nesl náklady s nimi spojené. Krajský soud dospěl k závěru, že se v posuzovaném případě jedná o obdobnou situaci, neshledal tedy důvod odchytil se od závěrů uvedených v citovaných rozhodnutích.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost, v níž namítá, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudní ochraně. Dle stěžovatele je napadené usnesení „*nehoráznou kompilací judikátů a naprosto neprofesionálních „blábolů“*, o čemž svědčí i odkaz na *Vazební věznici Ostrava, která nemá s tímto případem nic společného*“. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí, neboť má za to, že porušuje elementární principy právního státu. Dále navrhuje, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení věc přikázal k projednání a rozhodnutí jinému senátu krajského soudu.

[4] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil, v předkládací zprávě zaslané spolu se správním spisem pouze konstatoval, že stěžovateli byla zaslána výzva k upřesnění podané žádosti o informace, na kterou však stěžovatel nereagoval.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel je účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.).

[6] Pokud jde o podmínku zaplacení soudního poplatku za danou kasační stížnost, Nejvyšší správní soud již v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, dospěl k následujícímu závěru: „*Stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě), či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností [§ 1 písm. a), § 2 odst. 2 písm. b) a § 4 odst. 1 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]*“. V této věci však nebylo napadeným usnesením rozhodováno o návrhu ve věci samé, jelikož se jedná o procesní rozhodnutí učiněné v řízení o žalobě, jímž se toto řízení nekončí.

[7] Nejvyšší správní soud následně přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

pokračování

[8] Nejvyšší správní soud předepisuje, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již rozhodl např. rozsudky ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 – 19, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 – 15, či ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21. Z posledního z uvedených rozsudků přitom vyšel rovněž krajský soud v napadeném usnesení. Zmiňované rozsudky se sice týkaly žádostí stěžovatele o informace adresovaných Vězeňské službě ČR, podstata věci však zůstává stejná: stěžovatel brojí proti zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a návrhu na ustanovení zástupce z řad advokátů odůvodněnému množstvím obdobných řízení, která stěžovatel vede, a skutečností, že se jím požadované informace netýkají podstatných okolností jeho životní sféry.

[9] Nejvyšší správní soud se především nemohl ztotožnit s námitkami stěžovatele ohledně kvality zpracování napadeného usnesení. Nelze souhlasit s tvrzením, že se jedná o „kompilaci judikátů a neprofesionálních blábolů“, naprostou většinu odůvodnění totiž tvoří citace již zmiňovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21 (právě proto je zde zmiňována Vazební věznice Ostrava). Vzhledem k tomu, že krajský soud dospěl k závěru, že nyní posuzovaná věc je svou povahou obdobná, nelze mu vytýkat, pokud v odůvodnění rozsáhle citoval uvedený rozsudek. Úvahy krajského soudu o podobnosti obou případů jsou sice velmi stručné, nicméně stále ještě přezkoumatelné, neboť je z nich zejména zřejmé, že se krajský soud zabýval povahou požadovaných informací.

[10] Uvedený závěr krajského soudu je rovněž správný. Stěžovatel totiž v posuzované věci požadoval poskytnutí informací, které sám zařadil do oblastí ekonomiky, personalistiky a veřejného zdraví. Jednalo se o informace o volených představitelích povinného subjektu (žalovaného), jeho administrativních zaměstnancích, příslušnících městské policie, koaliční a kolektivní smlouvě, seznamu „veřejných subjektů“, rozpočtu, hospodaření a majetku, členství ve spolcích či jiných subjektech, opatřeních přijatých proti pandemii COVID-19, programu protidrogové prevence nebo o zdravotních zařízeních a zařízeních sociálních služeb zřizovaných či provozovaných žalovaným. Stejně jako v případě, o němž Nejvyšší správní soud rozhodl zmiňovaným rozsudkem ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, šlo tedy o informace o ekonomické a organizační činnosti žalovaného, které se zjevně netýkají životní sféry stěžovatele. O množství a stereotypnosti stěžovatelem podaných žádostí svědčí mimo jiné i skutečnost, že z e-mailového podání založeného ve správním spise je patrné, že tutéž žádost stěžovatel zaslal více než sedmdesáti obcím.

[11] Nelze tedy než uzavřít, že krajský soud postupoval zcela v souladu s aktuální judikaturou, z níž vyplývá, že osvobození od soudních poplatků skutečně nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 – 66, publ. pod č. 2601/2012 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 – 91).

[12] Vzhledem k tomu, že se nyní posuzovaná žádost stěžovatele o informace netýká podstatných okolností jeho životní sféry, tj. jeho majetku, životních podmínek apod.,

a že vede neúměrný počet obdobných sporů vyvolaných jeho neobvyklým zájmem o veřejné záležitosti, nelze než uzavřít, že postupem krajského soudu nedošlo k nepřípustnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace.

[13] Jak již Nejvyšší správní soud konstatoval např. ve zmiňovaném rozsudku ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 – 21, „výše uvedené závěry neomezují stěžovatele, ani pokud jde o možnost vedení podobných sporů v budoucnu. Správní soudy se totiž musí nadále zabývat každou případnou žádostí stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a posuzovat konkrétní okolnosti jednotlivých případů. Stěžovatel jistě může podávat žádosti o informace dle zákona o svobodném přístupu k informacím a následně vést v těchto věcech soudní spory způsobem, jakým doposud činí, nemělo by se tak ovšem dít zcela neomezeně na útraty státního rozpočtu (srov. výše citovaný rozsudek NSS sp. zn. 8 As 22/2010)“.

[14] Výrok usnesení krajského soudu ohledně neustanovení zástupce stěžovateli shledal Nejvyšší správní soud rovněž správným, neboť stěžovatel nejenže nesplnil předpoklady pro osvobození od soudních poplatků jakožto nezbytnou podmínku pro ustanovení zástupce, ale, jak rovněž konstatoval krajský soud, ustanovení zástupce ani není nezbytně třeba k ochraně jeho práv v řízení před krajským soudem (§ 35 odst. 10 s. ř. s.), neboť i Nejvyššímu správnímu soudu je z úřední činnosti známo, že stěžovatel je bývalým advokátem, který v advokacii donedávna působil a disponuje tedy dostačujícím vzděláním v oboru práva. Zastoupení advokátem proto v jeho případě není ani potřebné.

[15] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu krajského soudu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení spočívající v tom, že v něm pro svou podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Tato argumentace nicméně není důvodná, neboť podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení o dané věci. Stěžovatel přitom neuvedl jiné důvody, které by vedly k vyloučení soudců ve věci rozhodujícího senátu krajského soudu, než způsob, jakým rozhodli o posuzovaných návrzích stěžovatele. Ve vztahu k tomuto důvodu lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 – 47, publ. pod č. 283/2004 Sb. NSS, podle něhož „[d]ůvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV.

Závěr a náklady řízení

[16] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji dle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

pokračování

[17] Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 1 větu první ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, od účastníka, který ve věci úspěch neměl. Úspěšnému žalovanému ovšem žádné náklady nad rámec běžné administrativní činnosti v tomto řízení nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 16. července 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu